

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne. Izvzemli nedelje in praznike.

Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupčijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroče, zaroke 80 K. Zenske ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inseratov nai se priloži znak za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ založna ulica št. 5, prtilčno. — Telefon št. 314.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti v Jugoslaviji:

celoletno naprej plačan K 300—	celoletno K 450—
polletno „ 150—	polletno „ 240—
3 mesečno „ 75—	3 mesečno „ 120—
1 „ 25—	1 „ 40—

Novi naročniki nai pošljejo v prvi naročnino vedno 100 po nakaznici. Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane. Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1'20 K
Poština plačana v gotovini.

Aktualnosti italijanske politike.

Vojaška zveza med Francijo in Jugoslavijo. — **Skrivnostna konferenca nasledstvenih držav.** — **Vprašanje konference v Portorose.** — **Italijanska javnost in francoski imperijalizem.** — **Volitve v parlament.** — **Trgovska pogajanja z Jugoslavijo.**

Rimsko časopisje priobčuje z nenavadno točnostjo vse vesti o Jugoslaviji in pridno registrira vse dogodke, ki so v zvezi z italijansko-jugoslovenskim »prijateljstvom«. Ker smatrajo Italijani Francijo za svojo tajno nasprotnico, ki skuša po njihovem mnenju obkrožiti Italijo z javnimi in tajnimi zvezami, je naravno, da je vest rimskega časopisja o vojaški zvezi med Francijo in Jugoslavijo silno vznemirila politično javnost.

Il Giornale dei Lavori Pubblici, znan po svojih večkrat zelo točnih informacijah, piše med ostalim: Merodajni krogi zasledujejo z velikim interesom vesti o posvetovanjih med g. Pašicem in francoskim delegatom g. Simonom, katerega ime je razpršilo bojazen onih, ki so verovali v nevarnost zveze v Nemčijo in kraljestvom Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vsebinske te nove pogodbe še ni znana. Merodajni krogi, ki so v stiku s poslaništvom v palači Farnese in z jugoslovensko delegacijo, hranijo to zadevo v absolutnem molku. Vkljub temu pa smo zvedeli, da pogodba ne temelji samo na trgovski podlagi, ampak bo najbrž podobna pogodbi med Francijo in Poljsko, o kateri se je govorilo v kabinetih vseh evropskih držav. Z druge strani pa se javlja, da se sestane g. Simon z rimskim jugoslovenskim ministrom. Sestanek se bo vršil najbrž v Benetkah.

Vesti o tej pogodbi, ki je sprito neugodnega razpoloženja večine jugoslovenske javnosti napram egoističnim francoskim načrtom le nekaj informativen dogovor med frankofilskimi vladnimi krogi v Beogradu in zastopnikom oficijelne francoske politike — so imeli vsi italijanski listi z različnimi komentarji, ki se pa strinjajo v tem, da napadajo zavezniško Francijo zaradi njene, večidel v Italiji izmišljene neodkritosrčnosti napram apeniškemu sosedu. Sicer pa se od posuene strani poudarja, da Francija ni nikdar mislila na kako neposredno vojaško konvencijo z Jugoslavijo, pač pa posredno potom ofenzivne in defenzivne zveze z malo antanto, kar je pa za sedaj vsled raznih političnih mnenj med komponenti male antante precej problematično.

Drugo, kar zanima rimsko javnost, je takozvana konferenca nasledstvenih držav, o kateri pišejo listi, da se je obdala z neprodinim skrivnostnim plaščem. Delovanje te konference je v najboljšem slučaju tajno pogovarjanje delegatov, o katerih se zdi, da sami ne vedo, zakaj so v Rimu. Najbolj uvaževani dnevniki, ki so poslali v bližino palače Chigi ugledne novinarje in politike, ne morejo zvedeti nič pozitivnega o tej konferenci, o kateri so še nedavno poročali, da je velike politične važnosti. Časopisje kar ne more verjeti, da bi konferenca obravnavala samo tehnične, upravne in gospodarske zadeve. Na vprašanje nekega uglednega socialističnega novinarja, zakaj se izdajajo prazni službeni komunikaciji o sejah konference, je odgovoril delegat ene zastopanih držav: Ti komunikacije se objavljajo tudi v časopisju države, ki jo zastopam. — To je vse, kar se je moglo zvedeti potom predstavnikov javnega političnega mišljenja!

Še bolj misteriozno pa je vprašanje konference v Portorose. Časopisje se čudi temu dejstvu in pravi, ali ne obstoji med rimsko konferenco in sestankom v Portorose intimna zveza, kakor so to izjavili razni italijanski, češkoslovaški in avstrijski državniki. Smo že v drugi polovici aprila, pa še ni določen noben delegat in tudi o času sestanka ni več govora. Iz misterioznosti rimske konference se sklepa na negotovost sestanka v Portorose oziroma na dvomljivost njenih rezultatov.

Kakor rečeno, se italijanska politična javnost zelo zanima za francosko zunanjo politiko. Vsak glas o francoskem imperijalizmu in nacionalizmu povzroči v časopisju dolge razprave. Tako piše na primer »Idea Nazionale«, ki je najhujša sovražnica sedanje francoske politične metode: Upamo, da ni vse res, kar se govori in da Francija ne namerava ogroziti miru. V nasprotnem slučaju bi naletela Francija na odločen odpor, ki bi mogel zdobiti francoski imperijalizem. Naša vlada naj bi malo bolj pazila na francosko početje v Nemčiji. Francija gazi brezobzirno naše interese in nima nobenega spoštovanja do Italije, kateri se mora za hvaliti za svojo rešitev in zmagovalen konec vojne. Italiji grozi obroč francoske nemške obkolitve, katere se moramo bolj bati, kakor pa predvojne nemške industrijske obkolitve. Dejstvo je, da je Italija vsled francoske imperialistične politike izgubila v Nemčiji svojo moralno in politično pozicijo. Nato naštevajo list vse francoske pregrehe v Nemčiji in pravi, da hoče postati Francija s pomočjo nemškega vojnega materiala naslednica imperialistične Nemčije. Tudi ostalo nacionalistično časopisje obtožuje Francijo in izraža pritaženo bojazen pred eventualnim francoskim obračunom z Italijo.

Poleg tega spada med aktualnosti italijanskega časopisja tudi razmerje sedanje rimske vlade do novih volitev v parlament. Ministrski predsednik Giolitti odpotuje te dni na volilno potovanje, ki bo v zvezi z vladno akcijo proti prevratnim elementom. Med kandidati za državni zbor se vršijo v Italiji običajna posvetovanja glede kandidate na listi, ki ima največ izgleda

na zmago. Socialistična stranka je v tem oziru sklenila ostre odredbe proti onim svojim kandidatom, ki bi izbirali liste v svojo osebno korist. Glede izida volitev časopisje ne prorokuje, ampak se previdno obrača do onih krogov, v katerih imajo posamni listi vpliv.

Kot pereča aktualnost se prikazuje v italijanskem časopisju ravnotežje pričetega trgovskega pogajanja z Jugoslavijo. O teh pogajanjih se po sklepu rapalske pogodbe ni prenehalo časopisno razpravljanje, ki je izdalo marsikaj, kar bi jugoslovenska javnost po mnenju turinske »Stampe« ne smela zvedeti. Časopisje je prepričano, da bodo italijanski delegati, ki so oboroženi s strokovnim znanjem in poznavanjem političnih in gospodarskih razmer v Jugoslaviji, dosegli kar največ v Beogradu, kjer je po izjavi rimskega dnevnika »Giornale d'Italia« ugodno razpoloženje na pram lojalni izvedbi v Rapalu prizanih točk italijansko-jugoslovenske zveze.

Notus.

Evropski Culukafri.

Beogradska sodba o preganjanju Jugoslovenov v Italiji.

Beogradska »Epoha« piše ob priliki fašistovskega napada na našega poslanca dr. Grigosona pod naslovom »Culukafri« med drugim: Zdi se nam potrebno, da povodom tega dogodka naslovimo nekaj čisto političnih opazk na adresu naših prvih sosedov.

Na podlagi rapalske pogodbe je ostalo nad pol milijona nacionalno probujenih Jugoslovenov pod oblastjo Italije. To dejstvo samo po sebi bi ne mogla biti nepremostljiva zapreka prijateljstvu med Italijo in našo državo. Izven Francije živijo tudi milijoni Francozov v Belgiji in skoraj en milijon v Švici, kar nikakor ne nasprotuje medsebojnemu prijateljstvu teh dveh držav, ampak je celo glavni vzrok pristranih odnošajev med Francijo in Belgijo ter med Francijo in Švico.

Ako bi Italija s svojimi novimi državljani jugoslovenske narodnosti postopala po liberalnih načelih, ki jih je nekdanja proglasila za svoj program, ako bi tamkajšnji Jugosloveni ne bili poniževani in preganjani in ako bi se mogli razvijati kot svobodni državljani in Jugoslovenci, enakopravni z drugimi in ako bi se spoštovali njihovi interesi, bi

brezdvomno ravno ta milijonska polovica Jugoslovenov zagovarjala prijateljstvo med obema državama.

To morajo uvideti odgovorni krogi v Rimu, kar bi mnogo koristilo interesom in prestižu Italije v Evropi. V Rimu brezdvomno računajo tudi na naše prijateljstvo in naše sodelovanje v vprašanih zadevah politike in na vzporedno akcijo v vseh vprašanih, ki se tičejo ureditve srednje in vzhodne Evrope.

Zato je tem bolj žalostna konstatacija, da ni moči za energično uveljavljenje te politike. Italijanska vlada, odgovorna branitelica velikih državnih interesov Italije, nima poguma, da bi se uprla komedijantstvu nacionalistične klike v sami Italiji in da bi preprečili besno divjanje tolpe habsburških agentov, ki se v Dalmaciji, Istri in v Primorju nazivajo Italijani.

Odgovorna gospoda v Rimu mora vsaj to vedeti, da oni, ki besnijo po Trstu, Istri, Dalmaciji in Primorju, niso Italijani, ampak z malimi izjemami jugoslovenski renegeti, ki so se poitalijančili, ker se je tam na ta način moglo stopiti v službo Avstrije in Habsburžanov. V Rimu morajo vedeti, kakšno je

bilo obnašanje teh »patriotov« v predvojnem času in da je to politika sovraštva med Italijo in našo državo.

Zelo značilno je, da se je srpski motni napad na g. Grigosona izvršil takorekoč na dan po uspehu skupne akcije Rima in Beograda proti Karlu Habsburškemu in ne posredno pred prihodom italijanske delegacije v Beograd. Vprašamo gospe italijanske državnike, komu morejo koristiti te stvari in kaj drugega in boljšega bi mogli delati fašisti, če bi bili direktno plačani od Karla Habsburškega.

Ako italijanska vlada pri vsem tem dovoljuje, da se ugleden javni delavec sosedne prijateljske države, star in nepomirljiv nasprotnik Habsburškega gospodstva, ki je bil to v času, ko so sedanji fašisti v Trstu tekmovali, kdo se bo izkazal za večjega Avstrijca, divjaško napada v soglasju z italijanskimi oblastmi, tedaj italijanska vlada težko greši nad najvažnejšimi interesi svoje države.

Rimska vlada naj se ojunči in naj napravi konec vsem tem škandalom, ako še ni pristala na to, da razni fašisti ustvarjajo Italijanom nezavidljivo reputacijo evropskih Culukafrov.

Politične vesti.

Volilni shod. Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj priredi v petek dne 22. t. m. ob 8. m. h. zvečer v restavracijskem salonu »Pri Mraku« na Rimski cesti št. 4 volilni shod, na katerem bodo govorili kandidati za občinski svet gg. Franchetti, dr. Pestotnik in dr. Puc. Sodelniki, udeležite se shoda polnoštevilno!

Vodmatški okraj sklicuje sestanek somišljenikov JDS v soboto dne 3. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni pri »Majarončku«. Stara pot 1 (Zaloška cesta). Govorijo gg. poverjenik A. Ribnikar, S. Praprotnik in Jos. Turk. Udeležba za somišljenike JDS obvezna.

Javni volilni shod Gospodarskega društva jugoslovenske demokratske stranke v Spodnji Šiški se vrši v soboto dne 23. aprila 1921 zvečer ob pol 8. uri v gostilniških prostorih pri Zvezdi, preje Stirn, Celovška cesta. Na shodu govorita gg. dr. Ravnhir in dr. Puc.

Občinske volitve v Ptuj. V Ptuj so oddale kandidatne liste samo JDS, NSS in JSDS. Socialni demokrati računajo na 12 do 13 odbornikov, demokraci na 6, ostalo pa narodni socialisti.

Volilni boj v Mariboru. »Nova Dobca« poroča iz Maribora: Volilni boj

Alfonz Daudet:

Tartarin na planinah

Roman.

Prevedel dr. Ivo Šorli.

In nič, še vedno nič!

Pač — nekaterim se je naposled posrečilo, da so začeli od samega napora razločevati posamične grebene, in iz srede kodašujoče perujanske obitelji vrhu stolpčiča si čul, kako je neki dolgin v svojem dopetnem kariranem ulstru z neomajnim mirom razkazoval nevidno panoramo bernskih Alp in z nočnim glasom našteval drugega za drugim v megli skritih vrhov:

»Na levi vidite Finsteraarhorn, štiritisoč dvesto petinsedemdeset metrov... Potem pridejo: Schreckhorn, Weterhorn, Mönch, Jungfrau. Opozorjam gospodične posebno na elegantne oblike tega hriba.

— Orpo, to je gofija! si je rekel Tartarin. Naenkrat pa se mu je storilo, da je ta glas že slišal nekje.

Pred vsem je predobro poznal ta posebni južnjaški »accent«, ki ga razločiš že od daleč kakor česnov duh... Toda zdaj ni utegnil, da bi zasledoval to reč — zanimalo ga je samo, kje je njegova mlada neznanica, ki jo je iskal brez uspeha od gruče do gruče. Gotovo se je vrnila že v hotel, ker se je bila z drugimi vred pač že naveličala šklepetati tu gori z zobmi in cepetati z nogami.

Dà, drug za drugim so bili izginili v bolj in bolj gosti megli ti okrogli hrbti in ti plašči iz škotskega blaga z dolgimi kosmatinami, ki so pometale sneg za seboj. Kmalu sta ostala na mrzli in pusti, kakor v sivo srajco oblečeni planoti samo še Tartarin in mož s planinskim rogom, ki je melanholično in vztrajno trobil v svoje ogromno pihalo, kakor pes, ki laja v luno.

Bil je to starček z dolgo brado in tirolskim klobukom na glavi. Kakor vsa pokrižala hotelskih uslužbencev je imel tudi ta, z zelenim, na hrbet padajočim žledom okrašen klobuk zlat napis: »Regina montium«. Tartarin, ki je videl, da so bili to napravili tudi drugi, je stopil k možu, da mu da svojo napitnico.

»Alo, spat prijatelj!« mu je rekel ter ga s svojo taraskonsko ljubeznivostjo potkal po ramenu: »Piškava glorijska ta solnčni vzhod na Rigiju, kaj ne?«

Starček je mirno dovršil svojo »pesmico«, a se potem molče zasmeyal, da so se nagrbčile gube ob njegovih očesih in se stresli zeleni želodi na njegovem pokrivalu.

Tartarinu kljub temu ni bilo žal, da je izgubil noč. Dogodek z lepo plavalasko ga je za prekinjeno spanje bogato odškodovalo. Zakaj navzlic svojim skoro petdesetim letom je imel še vedno vroče srce, romantično fantazijo in živo ljubezen do življenja.

Ko se je vrnil v svojo sobo in zaprl oči, da bi spet zaspal, se mu je zdelo, da še čuti

v svoji roki drobni, fini in tako lahki čevljiček, da še vidi tisto njeno skakljanje in čuje njene drobne vzklike... »Ali ste vi, Manilov? ...«

Kako lepo ime — Sonja!... Gotovo je Rusinja. Ta dva mladenčiča, ki potujeta z njo, pa prijatelja njenega brata seveda... Potem pa se vse zmeša, njen sladki zlatolasi obrazek se pogrezne med druge megleno zibajoče se prizkazi: Rigijeve strmine in v goste pramene prseče se vode, in kmalu napolni junško, zvonko in ritmično dihanje velikega moža ne samo majhno sobico, ampak tudi dobršen del hodnika...

Predno se je na prvi znak za zajutrek napotil po stopnicah, se je Tartarin pogledal v ogledalo, ali mu je brada dovolj skrbno počesana in se mu njegova turistovska oprava ne poda preveč slabo. Tu se naenkrat ves stresle. Pred seboj zagleda kar odprto in z dvema pečatoma na steklo prilepljeno pismo ter bere sledečo nepodpisano grožnjo:

»Prokleti Francoz, tvoja našemljenost te premalo skriva! Za to pot ti še prizanesem, toda gorje ti, če se prikažeš še kje na našo pot!«

Osupel prebere še dvakrat ali trikrat, ne da bi razumel. Komu, čemu naj se ne prikaže? Kako je prišlo to pismo v njegovo sobo? Razume se, da ta čas, ko je spal, zakaj, ko se je bil davi vrnil s svojega jutranjega izleta, ga še ni bil opazil.

Pokliče sobarico z bledim, ploščatim, polnim ter kozavim obrazom. — Še najbolj podobnim hlebu švicarskega sira — iz katere pa ne more spraviti drugega, nego da je »iz topre trušine« in da nikoli ne prestopi praga kake sobe, dokler je »dotični gospod« še notri.

»Pej vendar čudna reč!« si reče ves razburjen Tartarin in obrača in preobrača pismo v svojih rokah. Za hip mu pride celo Costecalde na um: Zavistnež je zavohal njegove hribolazne načrte in poskuša zdaj več z za hrbtostmi in pretnjami zaprečiti... Ko pa dobro premisli, se mu to zardi vendar neverjetno, in naposled zaključí, da bo vse skupaj samo neumna šala. »Mogoče uprav te mladence, ki so se mu kar v obraz smejele?... Te Angležinje in Američanke so sploh tako predrznega vedenja! ...«

Zvonec pokliče drugikat. Tartarin vtakne anonimno pismo v žep in si reče: »Sploh pej bomo že videli, kako in kaj...« In strašni izraz njegovega obraza, s katerim je izustil te besede, kaže dovolj jasno, da junak ne pozna strahu.

Toda še eno presenečenje ga je čakalo in sicer pri mizi. Tam, kjer je snoči sedela lepa sosedinja, »ki ljubav ji lase zlati«, zagleda jastrebski vrat in do namiznega prta padajoče vijakaste kodre stare Angležinje, a tik ob njem pove nekdo, da je odpotovala mlada gospodična s svojim spremstvom z enim prvih iutranjih vlakov.

v Mariboru se je vnel z vso vehemen-
co. Ta boj se vrši od osebe do osebe in
je doslej še precej dostojen. Komunisti
so vložili posebno listo pod krinko »de-
lavske skupine«, nositelji liste pa je že-
lezniški delavec Ivan Krajnc. Zna-
čilno je, da ni na komunistični listi niti
enega pronsioniranega komuniste, odi-
no na prvem mestu med namestniki je
znani Nachtigall. Socialni demokrati
odločno dementirajo vsako zvezo s ko-
munisti. Največ skrb povzroča vsem
strankam volitev župana. Tu sta dve
struji in sicer napredna z JDS in NSS,
ki želi na čelu mestne uprave kot žu-
pana dr. Serneca, ter socialnodemo-
kratska, komunistična in nemška, ki
kandidira socialnodemokratskega učitelja
Grčarja. Odločili bodo vsekakor
slovenski in nemški klerikalci. Kakor
stoji zadeva danes, bodo klerikalci od-
ločili v prilog socialnih demokratov,
tako, da se računata na zvezo med rdečo
in črno internacionalo. Klerikalci
namreč upajo, da bodo dobili v slučaju,
če postane Grčar župan, mesto podžu-
pana, za g. dr. Leskovarja. Upa se si-
cer, da si bodo v interesu slovenskega
naroda klerikalci še premislili, a ni-
hovi srd napram vsemu, kar se kliče
napredno, je tako velik, da bi se zve-
zali s samim hudičem, samo da zaščitijo
svoje interese. — Iz tega poročila je
razvidno, da naši klerikalci kaj lahko
zatajijo svojo tako hvalisano naro-
dnost, če je treba, da si s tujo pomočjo
priborijo zmago nad naprednimi in
vsestimi državljani, ki so vsled nem-
ške, boljševiške in klerikalne propa-
gande v manjšini napravili raznim pro-
državnim elementom, katerih je ravno
v Mariboru po klerikalnih zaslugah
precejšnje število.

— Volitve v občinski odbor v Stu-
denih pri Mariboru so zelo važnega
pomena. Kandidatne liste sta oddali
samo dve stranki. Socialni demokrati
in komunisti kot nemško misleča stranka
in skupna lista vseh slovenskih
strank. Vrš se močna volilna agitaci-
ja od osebe do osebe.

— Debata o ustavi in govorniki.
Beograd, 22. aprila. Na današnji seji
ustavotvorne skupščine bosta govorila
radikalec Velizar Janković in komunist
Triza Kacelović. Ako bo dopuščal čas,
bo govoril tudi dr. Trumbić. V svrhu
točne odreditve, koliko časa sme govo-
riti vsak govornik, se bosta sestali pre-
sednik ustavotvorne skupščine še danes
dopoludne z načelniki strank. Ako
pride do sporazuma, bo ustavotvorna
skupščina glasovala o tozadevnem
predlogu.

— Interpelacija o volitvah za re-
ško konstituanto. Beograd, 22. aprila.
Narodni poslanec dr. G. Anželjović
je izročil ministrskemu predsedniku g.
Pašiću kot znanemu ministru interpelaci-
jo o volitvah za konstituanto ne-
odvisne reške države. Interpelant iz-
javlja, da je reška država nastala spo-
razumno med Jugoslavijo in Italijo na
podlagi rapalske pogodbe, da pa reška
vlada razpisuje volitve brez ozira
na enega kontrahenta. Interpelant
stavlja na g. Pašića nastopna vpraša-
nja: 1. Ali je g. ministru znano, da je
začasna vlada mesta Reke razpisala
protipostavno in proti smislu rapal-
ske pogodbe volitve za konstituanto?
2. Ali je g. ministru znano, da so mno-
gi državljani neodvisne reške države
protipostavno in nasilno izključeni od
sodelovanja pri teh volitvah? 3. Ako je
vse to g. ministru znano, kaj namerava
storiti, da se ti državljani zaščitijo in
se v sporazumu z Italijo kot drugim
kontrahentom rapalske pogodbe izve-
de ta pogodba? 4. Kaj namerava g. mi-
nister storiti, da se zaščitijo interesi in
pravice naših sorodnikov in v splošnem
vseh pregnanih reških državljanov
pred samovoljnim postopanjem časne
vlade neodvisne reške države?

— Odhod slovenskih poslancev k
občinskim volitvam. Beograd, 22. aprila.
Ker se prične v torek, 26. t. m. ob-
činske volitve v Sloveniji, odpotovali
slovenski poslanci v nedeljo iz Beo-
grada.

— Iz Protičeve brošure. V parla-
mentarnih krogih se nova Protičeva
brošura mnogo komentira. Med drugim
pravi brošura: Težičje težko konsti-
tuante ni v tem ali onem načrtu ustave,
ki ne zadovoljuje Hrvatov ali Sloven-
cev, temveč v silnem in težkem nesog-
lasju v prvih vrstah radikalne stran-
ke, ki je dovelo do mojega izstopa iz
stranke, ter v fakti, da se favorizira
demokratska zajednica, katere je raz-
krojavalen demagoški element v naši
državi. Posebno zadnji moment najbolj
otežuje sporazum. Protič navaja potem
karakteristično dejstvo, da med njim
in Pašićem nikdar ni bilo resnega raz-
govora o ustavi in državni ureditvi,
dasiravno je Protič večkrat poizkušal,
da bi prišlo do tega razgovora in dasir-
avno v stranki vsi vedo, da se Protič
izmed vseh tovarišev najbolj interesira
za ustavo.

— Odgovor na interpelacijo o ob-
znani. Minister za socialno politiko dr.
Kukovec bo v konstituantni odgovoril
na interpelacijo komunističnih poslancev
o obznani. Ministrski predsednik
Pašić bo odgovoril na vprašanje in in-
terpelacijo o dogodkih v Istri in Trstu.

— Bosanska vlada. Po beogradskih
vestih, ki doslej še niso potrjene, se bo
sarajevska vlada rekonstruirala na-
stopno: Abdul Selambeg Hrasnec,
vladni svetnik, bi postal poverjenik za
socialno politiko; Mehmed Sokić, sre-
ški načelnik, bi postal poverjenik za
poljedelstvo; vladni tajnik Ahmedbeg
Kapetanović bi postal nadzornik za tr-
govino in obrt. Poverjenik za prosveto
bi postal Kosta Krčmanović, doseda-
nji nadzornik srednjih šol za Bosno in
Hercegovino. Govori se, da bodo neka-

teri vodje in poverjeniki zapustili svo-
ja mesta.

— Angleška karakterizacija Slova-
nov. Angleški pisatelj in novinar Ste-
phen Graham, ki je živel nekaj dni v
Pragi, je priložil v »Narodnih Listih«
članek »Dojmi iz Prage«, v katerem
pravi: Slabost Slovanov leži v njih
ljubosumnosti, nezaupnosti in prepirlj-
ivosti. Doslej nimajo tako razvitega
čuta za disciplino, kakršno je možno
opazovati pri Tevtonih in latinskih
narodih. S te strani se mi zde Čehi pre-
varnejši kakor Poljaki, Rusi in Srbi.
Mogoče je, da usoda poveri novi Če-
škoslovaški nalogi, da združi Slovan-
stvo in da reši Slovanse pogube, kate-
ro bi si sami pripravili s svojo neslo-
žnostjo. Vsiljuje se mi nade, da bo če-
škoslovaški narod med onimi, ki s svo-
jim vzgledom in vodstvom zahranj Ey-
ropo iz razvalin in skrbli.

— Bolgarska stremjenja po Mace-
doniji. »Adeverul« v Bukarešti piše,
da delujejo Bolgari z vso energijo za avto-
nomijo Makedonije, hoteč pridobiti za
to idejo vse prebivalstvo po makedon-
skih pokrajinah. »Politika« poroča, da
se je v Sofiji osnovalo društvo z isto
svrhu. Bolgarska vlada je obljubila, da
bi olajšala naloge to organizaciji, da se
priklopijo novi neodvisni provinci ma-
cedonski kraji, prisojeni Bolgariji po
balkanski vojni. Po teh krajih že pro-
žijo znamke »Avtonomne Makedonije«.
Organizacija si ustvarja podružnice in
ko bo vse delo dobro izvedeno, se skli-
če kongres, ki bo zahteval od Zveze
narodov avtonomijo Makedonije.

— Balkanski Slovani proti Grški?
Iz Soluna poročajo, da je grške politič-
ke kroge jako pretresla vest, da dobiva
načrt slovenske zveze proti Grški ved-
no konkretno obliko. Grška vlada je
na take vesti pomnožila varstvo svojih
mej. Strogo se stražijo mostovi in že-
leznice in grške oblasti so aretirale že
mnoho bolgarskih ogleduhov. Grčija

Telefonska in brzojavna poročila.

Pred medzavezniškim sestankom.

Novi francoski načrti proti Nemčiji.

— d Pariz, 21. aprila. Pri sestan-
ku v Lympeu bo Briand Lloyd
Georgu predložil načrt, katerega
so izdelali francoski izvedenci za
primer, če bi Nemčija ostala v svoji
pasivni resistenci. Ta načrt vsebuje
med drugim povišanje carine v prid
reparacijskega računa v znesku 50
do 70 frankov za tono premoga, ki
se izvaža iz Poruhja. Obratovanje
v nemških rudnikih bo prepuščeno
nemškim rudarjem; nadzorovali pa
jih bodo francoski inženirji, ki bo-
do izvrševali tudi razdelitev. Ra-
zen tega so predvidene olajšave za
dobavo živil za prebivalce zasede-
ne cone. Ta načrt se bo v svoji ce-
loti izvršil pod vodstvom civilnega
komisarja. Ako se bo zdel franco-
ski načrt za vojaško in gospodarsko
postopanje Lloyd Georgu učinko-
vit in koristen, se more pričakovati,
da se mu bo pridružil. Pričakuje se,

Represalije proti Nemčiji.

— d Berlin, 21. aprila. Kakor
poročajo listi iz zapadne Nemčije,
je prvi dan nove carske zapore
zastal osebnih in blagovnih promet
na več krajih. V Düsseldorfu je bla-
govni promet popolnoma ukinjen.
V splošni zmešnjavi so bili franco-
ski nadzorni uradniki primorani,
pustiti del nezacarinjenega blaga
dalje.

— d Berlin, 21. aprila. Kakor
poroča »Vossische Zeitung« iz Stutt-
garta, se je že pokazal učinek sank-

Trianonska mirovna pogodba v angleški zbornici.

— d London, 20. aprila. Državni
podtajnik za zunanje stvari Harb-
sworth je na seji poslanske zbornice
prosil, da se trianonska mirovna
pogodba v drugem čitanju sprejme.
Pojasnili je vzroke, ki so bili mero-
dajni za glavne določbe ter je izja-
vil, da je samo pravično, ako se za-
hveva od Madžarske, da popravil
škodo, kolikor zmora plačati. Izja-
vil je, da je imelo razkosanje Av-

Odnosaji med Poljsko in boljševiki.

— d Varšava, 21. aprila. Mini-
ster za zunanje posle knez Sapieha
je prejel od ljudskega komisarja za
zunanje posle Čičerina noto, v ka-
teri se protestira zaradi protirevo-
lucionarnih tolp, ki navzlic pariški
mirovni pogodbi delujejo zoper so-
vjetsko Rusijo. Noto vprašuje poljs-
ko vlado, katerih sredstev se na-
merava poslužiti za ravnanje po
sklenjenem miru. Minister za zuna-
nje posle je odgovoril v noti, da

Iz madžarskega parlamenta.

— d Budimpešta, 21. aprila. Narod-
na skupščina. Pravosod. minister Tom-
csanyi je izjavil glede na včerajšnja
izvajanja poslance Beniczkega, da pre-
vzame za vse odredbe popolno odgo-
vornost, ker so se vse izvedbe izvršile
izključno samo na njegovo povelje. Iz-
javlja tudi, da je naprosil predsednika
imenitnega odseka, naj stvar nujno
reši in naj naprosi vse stranke, naj
stvari ne zadržujejo. Grof Julij An-
drassy, zastopnik krščansko - nacional-
ne stranke, brani kralja proti očitkom,

sodi, da je obdana od samih nasprotni-
kov in se straši pred bodočnostjo.

— Belgijstvo - avstrijski dogovor.
Belgijska zbornica je brez debate spre-
jela zakonski načrt, s katerim se do-
bri med Belgijo in Avstrijo sklenjeni
dogovor glede modalitet izvedbe gos-
podarskih določil saintgermanske mirov-
ne pogodbe.

— Sedem Hardingovih točk. Pred-
sednik Harding je svoj program za
vzpostavitev svetovnega miru označil
v nastopnih sedmih točkah: 1. Anuliraj-
nje versailleske mirovne pogodbe in
Zveze narodov. 2. Sprejem Knoxove
resolucije. 3. Posebna mirovna pogaja-
nja z Nemčijo. 4. Priznanje načela v
Knoxovi resoluciji, da mora Amerika
sodelovati pri ohranitvi evropskega
miru. 5. Sprejem resolucije, ki bo vse-
bovala sporazum Zedinjenih držav z
alijanimi državami v tem, da je Nem-
čija odgovorna za vojno in da mora pla-
čati vojno odškodnino in mehanjske fi-
nančne zmožnosti. 6. Pogajanja z An-
glio in Japonijo radi utesnitve vojnih
priprav. 7. Ustanovitev nove Zveze na-
rodov v svrhu ohranitve svetovnega
miru. Tej zvezi bo pristopila tudi Ame-
rika, ki si pa pridržuje pravico akcijske
svobode in se ne bo vmešavala v evrop-
ske zadeve.

Javen volilni shod Jugoslov. dem. stranke

se vrši v nedeljo, dne 24. t. m.
1921 ob 10. uri dopoldne v
veliki dvorani Narod. doma.

Na shodu govore gg. dr. Ravnihar,
dr. Triller, Francheti in Zupan.

Slavoknjiči angleški rudarji plenijo.

— d Dunaj, 21. aprila. Kakor po-
roča »Neue Freie Presse« iz Lon-
dona, so se v premogovnem distriktu

tu Lancaster plenile trgovine živil.
Škoda se ceni na mnogo milijonov
sterlingov.

Amerika in Evropa.

— d New York, 19. aprila. Pri
odkritju sohe Bolivarjeve je imel
predsednik Harding govor, v kate-
rem je naglašal moč in iskrenost
odnosajev med ameriški republikani.
Izjavil je, da Monroe doktri-

na nikakor ni navdahnjena po ka-
pitalizmu. V sedanjem svetovnem
kaosu se mora ameriška politika
ogibati izolacije in mora simpatič-
no in velikodušno podpirati dežele,
ki se trudijo same za svoj razvoj.

Z usih koncem sveta.

— d Pariz, 21. aprila. Zbornični odsek
za zunanje posle je sprejel poročilo poslanc
Guernierja o trianonski mirovni po-
godi, vendar pa o tem poročilo še ni kon-
čno objavljeno sklepal. Naprosil je poroče-
valca, naj predloži dodatno poročilo, ki se
bo oziralo tudi na zadnje dogodke na Mad-
žarskem.

— d Moskva, 21. aprila. Ljudski komi-
sar za zunanje zadeve Čičerin je poslal
Krasnu brezlično brzojavko, ki jo bo ta
sporočil angleški vladi Brzojavka ugotov-
lja, da se je ruska vlada smatrala šele od
podpisa trgovinskega dogovora zavezano.

Plenarna seja konstituante.

— d Beograd, 21. aprila. Današnja se-
ja konstituante je otvoril predsednik dr.
Ribar ob 9.40. Po opravljenih formalnostih
je pred prehodom na dnevni red postavil ko-
munist dr. Sima Marković vprašanje na
predsedstvo ustavotvorne skupščine, kjer
velj, da je ravnokar doznal, da je pred-
sednik dr. Ribar dal odstraniti iz poslojja
skupščine novinarja. Temu ne more ver-
jeti in prosi za pojasnilo. Predsednik dr.
Ribar odgovori, da imajo novinarji z le-
gitimacijo popolnoma svoboden pristop v
skupščino, toda s pogojem, da natančno
poročajo o razpravah, ki so javna. Poro-
čila o teh razpravah se ne morejo zaple-
niti. Toda ta poročila ne smejo biti tenden-
cijsna ali direktno napadna. Ko je čital v
»Jutarnjem listu« poročilo o seji, na kate-
ri se je razpravljalo o obznani vlade proti
komunistom, se je prepričal, da to poro-
čilo ni samo netočno, temveč da dokazuje
popolno nepoznanje poslovnika, ki mora
biti vsakemu parlamentarnemu poročeval-
cu popolnoma znan. Razen tega je bilo v
tem poročilu nakopičenih toliko sramoti-
tev na njega, da je v interesu dostojanstva
skupščine in predsedništva moral poiskati
poročevalca »Jutarnjega lista« ter ga po-
zvati na red, stajati zaradi neopravičenega
napada, da ni vodil seje na višini evropske-
ga parlamentarizma. Po tem poročilu se je
po njegovi krivdi razvila debata po bal-
kanski mentaliteti, ker ni dopustil, da se o
zaupnici vladi glasuje polimskim glosa-
vanjem, temveč samo z ustajanjem s sede-
žev. Poslovnik določa polimsko glosa-
vanje samo, ako se z ustajanjem ne more
natanko določiti, na kateri strani je veči-
na. Ko je po svojem razgovoru s poroče-
valcem »Jutarnjega lista« zapustil novinar-
sko ložo, ga je radi tega vehementno na-
padel pred občinstvom in osebjem skup-
ščine gospod, ki ga dosedaj ni poznal. Na
vprašanje, kdo da je in kaj da želi, mu je
ta gospod odgovoril, da mu tega ni treba
povedati, in je nadaljeval s svojim sramo-
tenjem V interesu dostojanstva skupščine
in svojega predsedniškega položaja je nato
dal odstraniti tega gospoda. Šele kasneje
je doznal, da je bil to novinar in tajnik
zemljoradniške stranke g. Komadinič. Ni
njegova krivda, temveč samo krivda gosp.
Komadiniča, ker ni hotel povedati svojega
imena. Po tem poročilu je dobil besedo
zemljoradnik Risto Gjokić. Govori o agrar-
nem problemu in o razvoju kmetijskih od-
nosajev v Bosni in Hercegovini. Izjavlja,
da se je agrarno vprašanje v Bosni pričelo
slabo reševati ter omenja nekatere nepra-
vilnosti, ki so se dogodile v Bosni. Omenil
je govor muslimana Kurbegovića, ki je re-
kel, da so se muslimani skupno s Srbi bo-
rili proti Avstriji. Avstrija je upala, da bo
preko muslimanov, zlasti preko begov za-
sledovala politiko »Drang nach Osten«. Iz-
javlja, da šerijatska sodišča niso potrebna.
Ako pa jih je treba, naj jih ne vzdržuje dr-
žava. Tako je delal Svaba. (Posl. dr. Mom-
čilo Ivanič: Mi nismo Svabe!) Posl. Gjokić:
Gospod Ivanič, Vi imate najmanj pravice
govoriti v imenu kmetov. Vi ste izvoljeni
iz glasovi kmetov v Bosni, pa ste zahtevali,
da se morajo živčije in kmetje iz Mace-
donije izseliti. Posl. Ivanič: Kdo je to
zahteval? Poslanec Gjokić govori dalje
o ustavi in o političnem programu zemljor-
adnikov. Pravi, da zemljoradniki ne de-
lajo vprašanja zaradi administrativne raz-
delitve države. Zahteva očistitve v urad-
niškem zboru: Govori o členi ustave, ki se
tiče agrara in pravi, da se s tem členom to
vprašanje ni pravilno rešilo. Izjavlja, da

bodo zemljoradniki načeloma glasovali za
ustavo, ako bodo v njej njihovi socialno-
ekonomski principi. Posl. dr. Momčilo Iva-
nič prosi za besedo za osebno polajunilo
ter trdi, da ne odgovarja resnici, kar je o
njem rekel posl. Gjokić. Nato govori v ime-
nu samostojne kmetске stranke posl. dr.
Bogumil Vošnjak. Govori o ustavi in veli,
da zahteva državni interes, da se ustava
čimprej sprejme. Omenja pisanje časopi-
sov Ljudske stranke, ki kviri razpoloženje
naroda napram državi. Predloži nato na naše
narodne probleme in veli, da ni več treba,
da bi v bodočnosti obstajala kaka Srbija,
Hrvatska ali Slovenija. Mi vsi se moramo
uediniti v enakosti. Omenja krško deklar-
acijo in pravi, da to ni noben dogovor,
temveč specifična obveznost. Govorec o
ustavi, omenja pozdrave, ki govori o samo-
upravih ter veli, da je v njem predvideno
vse, kar omogoča kulturni, socialni in go-
spodarski razvoj naroda. Omenja ustavo
čehoslovaške republike, ki sploh ne govori
o samoupravi. Izjavlja, da je večina na-
roda za ime »Kraljevina Srbov, Hrvatov in
Slovencev« ter spominja nato, da se tudi
Angleška imenuje »Zjednjena kraljevina
Velike Britanije in Irske«, da jo pa ves
svet imenuje z imenom »Anglija«. Preide
nato na razpravo o socialno-ekonomskem
poglavju ustave, ki govori o gospodarskem
svetu ter reče, da je to lamstvo za pravi-
lno razvoj naših gospodarskih odnosov.
Govornik konča svoj govor z navdušenimi
besedami, da bi vsi naši veliki možje gla-
sovali za to ustavo, za katero bi glosa-
val tudi veliki Strossmayer. (Odobrovanje
in ploskanje.) Predsednik prekine na to se-
jo ob dvanajstih in pol ter odredi nadalje-
vanje za šestnajsto uro. Na popoldanski
seji bodo govorili poslanci Segvič, Korkut
in ako bo še časa poslanec Kacelović.

— d Beograd, 21. aprila. Popoldnska
seja. Govori posl. Segvič od Narodnega
kluba. Rekel je, da je bil poslovnik vsiljen.
Z njim je popolnoma uničena suverena ob-
last parlamenta. Narodni klub kakor sploh
vsi Hrvati stoje na stališču, da se mora
ustava sprejeti v popolnoma suvereni skup-
ščini brez majorizacije na temelju spora-
zuma. Politika, ki se je od početka vodila
ravno proti Hrvatstvu, je ista, kakor jo je
vodil Oliver Cromwell proti Irski. Treba
je šteti kroglice. Protí centralizmu jih je
več kakor polovica, izvajajte posledice!
Sahib Korkut pojasnjuje, kako je nastala
jugoslovenska muslimanska organizacija.
Odgovarja poslancu Jokiću. Čitira »Sara-
jevsko Pravdo« od julija 1914 in dokazuje,
da so se muslimani vedli proti Srbom ko-
rektno in bratsko. Jugoslovenska musli-
manska organizacija je začasna in bo
srečna, kadar bo prenehala. (Odobrova-
nje.) Muslimani so se organizirali kot Ju-
goslovenci. V avstrijskih časih so jih delili
na Srbe in Hrvate in mislili, ako želijo
povzdigniti muslimanski del naroda, da se
morajo približati inteligenci tel dveh struj.
Srbi in Hrvati so edini in ne smejo iti na
limanice kakí avstrijski »močdi, ki je stre-
mila za tem, da jih razdvoji. (Ploskanje.)
Muslimani stoje na stališču enakopravnosti
vseh Slovanov in bodo delovali vedno
za zblizanje, ne pa za razdvajanje. Za ze-
dinitenje je itak najbujša jugoslovenska
ideja, ker oni, kadar govorijo o Jugoslov-
enih, razumevajo s tem, da se Srbi, Hrvati
in Slovenci eno. Za tem enl stremijo in so
za ime Jugoslavija, ker je to ime bodo-
nosti, vendar ga ne vsiljujejo. Prihodnja
seja jutri ob 9.

Iz naše kraljevine.

— † Josip Renan. Presbitero poro-
ča iz Pariza Včeraj je bil pogreb zgo-
dovinarja in bivšega poslanca ter ve-
likega prijatelja našega naroda Josipa
Renana. Pogreba se je udeležilo veli-
ko število politikov in diplomatov. Ju-
goslovenski poslanik v Parizu dr. Ves-
nič je rodbini pokojnega izrazil sožalje
v imenu regenta in vlade ter je na
grob položil lep venec z napisom:
»Prijatelju naroda Srbov, Hrvatov in
Slovencev«.

— Z otoka Visa. Ministrski pred-
sednik Nikola Pašić je z otoka Visa
prejel nastopno brzojavko: Prebival-
stvo otoka Visa z udano radostjo po-
zdravlja neumornega in neustrašnega
boritelja za pravice mile domovine na
današnji zgodovinski dan, ko prvič
plapolta zmagovalna zastava kraljevine
Srbov, Hrvatov in Slovencev na tem
otoku. Občinski upravitelji.

— Pravoslavna fakulteta v Zagre-
bu. »Narodne Novine« priobčujejo na-

redbo poverjeničstva za prosveto in ve-
ro, s katero se izdaje začasni statut za
vzhodno - pravoslavno fakulteto na
zagrebškem vseučilišču.

Neodrešena domovina.

— Na Visu je pel veliki pevski zbor
na Veliko noč v cerkvi samo v hrvats-
kem jeziku vse, kar se je doslej pelo
latinsko. Prebivalstvo je bilo jako za-
dovoljno. Ko se je pred Veliko nočjo
poslavjal postni propovednik Novak,
je z zbranimi besedami ob ginljivem
slovesu blagoslovil napreje našega ju-
naškega kralja Petra in regenta Alek-
sandra, kar je vernike do solz pretre-
salo. Tako poroča splitovski »Novo
Dobro«. Kaj poročajo k temu razni slo-
venski in hrvatski duhovniki?

— V Tinjnu v Istri so bili fašisti
odsojenu nadučitelju Lukežu razbili
in uničili vse, kar so našli v njegovem
stanovanju in napravili ubogi učiteljski
družini nad 30.000 lir škodo. Nadučite-
ljeva soproga se je morala seliti v Lov-
ran. Upravištvu »Edinosti« zbira da-
rove za pomoč nesrečni družini.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 22. aprila 1921.

— **Klerikalci in občinske volitve.** Klerikalci se zavedajo, da za volitve v ljubljanski občinski svet nimajo mnogo šans čeprav streljajo zadnje dni na eni strani s težkimi topovi proti sedanji občinski upravi, na drugi strani pa objavljajo na papirju sijajno prikrojene programe za bodočo komunalno politiko. Zato skušajo navezati nase najrazličnejše stranke in strančice, da bi jih pridobili za eventualno kooperacijo in bi potem z njihovo pomočjo splezali po lestevici kvišku. V to svrhu ne štedijo z denarjem. Govorijo se, da so zadnje dni porabili nekaj milijonov, da privežejo nase gotove osebe in faktorje. Ker pa tudi to sredstvo ne obeta mnogo koristiti klerikalni stranki, so naročili za nedeljo še dr. Korošca in dr. Simraka, da prideta iz Beograda Ljubljančane prepričevati, da je za nje najbolje, ako zopet poskrbe, da se vrnejo v Slovenijo stari lepi časi Sustersičevega in Lampetovega gospodstva in da zasedejo stolce občinskih odbornikov zopet vredni nasledniki mož »čestitega« spomina, kakor sta bila zloglasna Ivana — Stefe in Kregar.

— **Umirovljenje častnikov.** Beograjski »Balkan« piše: »Minister vojne je s svojim zadnjim ukazom upokojil mnogo aktivnih častnikov bivše avstrijske vojske, ki so bili sprejeti v vojsko naše kraljevine. Vzrok za vpokojenje je iskati večinoma v nelojalnem in neprijetnem vedenju teh oficirjev pred sprejemom ali po sprejemu v našo armado. Malo število teh častnikov je vpokojenih vsled nesposobnosti za vojno službo. Med vpokojenci se nahaja mnogo znanih imen iz časa avstrijske okupacije.

— **Nismo več v Avstriji!** Ministrstvo za socialno politiko je zahtevalo od svojih podrejenih oblasti podatke o javnih in zasebnih dobroteljskih institucijah, ki so potrebne materialne podpore. Nato je dobilo ministrstvo iz Bosne in Hercegovine veliko število priporočil za razna društva, ki so bila ustanovljena za časa dunajsko-rimskega gospodstva in ki so delovala v avstrijskem duhu. Med drugimi se priporočajo za podporo n. pr. neko društvo »Betlehem«, »Zavod službenic malega Jezusa«, »Zavod sv. Josipa« itd. Za resnično dobrodelna društva in prosvetne ustanove pa ni prišlo nobeno priporočilo. Razni avstrijski ostanki v Bosni in Hercegovini še vedno ne morejo misliti, da je konec njihove protekcije. Radovedni smo, katera »dobrodelna« društva iz avstrijskih časov v Sloveniji so priporočena za vladno podporo.

— **Naroden škandal.** V zagrebški bolnici sta nameščeni 2 usmiljeni sestrice iz Šlezije. Ob priliki plesnice v Gorenji Šleziji sta dobili obe dopust ter sta odpotovali v Šlezijo, kjer sta glasovali za Nemce. Francozi niso pustili Nemcem v okupiranem ozemlju, da gredo na glasovanje, naše oblasti pa mirno dovoljujejo, da glasujejo proti Slovanom ljudje, ki živijo od nas.

— **Pozor, učitelji!** Iz učiteljskih krogov nam pišejo: Bližajo se občinske volitve in pričakujemo, da se ne bo dobil slovenski učitelj, ki bo oddal svoj glas kakor protidržavni stranki, še manj pa agital za tako stranko ter delal zgago med nami. Pomnite — tisti časi so minuli za vedno, ko so se dajale doklade učiteljem po previdnosti pa ne za dobre učne uspehe in tudi ne za to, ker so otroke pripravljali za nebesa (če tudi se je to poudarjalo pri zborovanju v Mariboru in krutila s tem zasluga katehetov), ampak le za slepo pokorščino pri volitvah. Ultramontanizem že dolgo ni tako divjal pri nas kakor sedaj. Nas učiteljev dolžnost je, da vstopimo v bojne vrste zoper klerikalno hidro, in za državo, ki jo hočejo klerikalci razrušiti. Najlepša prilika za nastop se nam nudi pri občinskih volitvah. Storimo tu svojo dolžnost in napnimo vse sile, da ne zmagajo klerikalci, ki so največji sovražniki šole.

— **Volilne skrinjice se naj tapetirajo.** Pri zadnjih volitvah se je pokazalo, da so žrela volilnih skrinjic tako zvočna, da se, če volilec ne spusti kroglice čisto v luknjico, ampak jo potopi po deski, natančno sliši, kako je kdo volil. Ker so volitve tajne, je nujno potrebno, da se spodnji del skrinjičnih žrel prevleče s kakim blagom, da bo vsak volilec lahko čisto svobodno volil. Zahtevati moramo to tembolji, ker nasprotne stranke razvijajo silen terorizem nad volilci in jim groze s tem in onim, če ne bodo volili z njimi. Marsikdo se bo rajše odgnil volitvi, če je v nevarnosti, da se čuje njegov glas.

— **O kancelarju piše »Beogradski Dnevnik«:** Pri nas na Balkanu, za katerega nimajo mnogo lepših besed naši bratje preko dveh velikih

rek, je bilo zabranjeno vsakemu brez razlike, imeti politične govore ne samo v cerkvi, nego tudi v cerkveni porti. V Evropi, v Avstriji so mogli klerikalni duhovniki imeti politične govore ne samo v porti, nego tudi pred oltarjem v vsem ornatu. Mogli so vernikom govoriti »o smrti in grehu« in zapreti, da store smrtni greh vsi oni, ki bodo dali svoj glas nasprotnikom klerikalizma. Avstrija jim ni zabranjevala te nizke trgovine z vero in vestjo nekega ljudstva, katoliška monarhija je imela v klerikalizmu in klerikalcih le svojega prevernega pomočnika. Časi so se izpremenili. Avstrija je izginila. Naša država ne sme trpeti verske trgovine, ona mora v svojem lastnem interesu iztirati trgovce iz Gospodovega hrama. Radi tega je bila v ustavni načrt sprejeta odredba, po kateri se vsem svečnikom brez razlike zabranjuje, da bi cerkev pretvarjali v politično zbornico. To je jedna izmed demokratskih odredb, ki so bile sprejete v novo ustavo.

— **Imenovanja.** Predsednik okrožnega sodišča v Celju dr. Josip Kotnik je pomaknjen v V. činovni razred. Naslov in značaj viš. dež. sodnega svetnika je podeljen svetniku dr. Hinku Stepančiču v Celju, Juriju Sumerju, v Škofjiloki in Josipu Potrati v Ljubljani.

— **Odlikovanje.** Generalni ravnatelj Kmetijske družbe za Slovenijo Gustav Pirc je odlikovan z redom Sv. Save II. vrste.

— **Jubilej dela.** Naddelovodja Strojnih tovarov in livaren g. Fran Windisch praznuje danes svojo 40letnico, odkar je stopil v to podjetje.

— **Izjava »Lj. podružnice udruženja jugoslovenskih glasbenikov.** G. Anton Lajovic je nam poslal v objavo izjavo odbora »Ljubljanske podružnice udruženja jugoslov. glasbenikov«. Ker hočemo na vse strani varovati svoje docela objektivno stališče priobčujemo to izjavo, ki se glasi tako-le: Podpisani odbor z obžalovanjem opaža rapidno propadanje slovenske opere pod vodstvom sedanjega ravnatelja g. Rukavine. Ker je idejni in moralni temelj eksistence podpisane družbe ravno skrb za glasbeno-kulturni napredek našega naroda, ker smatramo, da je interes vsakega zaved. Slovenca, da naše narodno-kulturne institucije, za kakršno je v prvi vrsti smatrali tudi naše narodno gledališče, cveto in prospevajo: ker smatramo, da je ta interes identičen z onimi, ki ga ima in mora imeti naša država in naše gledališče: zato ne moremo ravnodušno gledati propadanja naše opere in zahtevamo, naj vlada takoj stori energične korake, da se umetniški nivo naše opere zopet dvigne, za kar je v prvi vrsti potrebno, da se odstrani sedanji operni ravnatelj, čigar letošnje delovanje očitno in neizpodbitno kaže, da je nesposoben in da ni kos nalogam, ki jih ima slovenska opera kot eden naših prvih kulturnih institucij. — Ljubljana, 20. aprila 1921. — Odbor »Ljubljanske podružnice udruženja jugoslovenskih glasbenikov«.

— **Glas iz občinstva.** Pišejo nam: Občni zbor »Akademskega kolegija« stavbne in konsumne zadruge z o. z. je bil določen na danes ob 8. zjutraj v vseučilišni zbornici v Ljubljani, vabila na to zborovanje pa je poverjenost za socialno skrb razpošiljalo posameznikom šele včeraj popoldne, tako, da si marsikdo ni mogel pravočasno urediti svojih poslov, da bi se mogel udeležiti tega vevlačnega zborovanja. Prosimo v bodoče, da se vabila določijo vsaj nekaj dni prej!

— **»Slovenska banka« in stanovanjski urad.** Prilicje nekdanje Mahrove hiše je »Slovenska banka« koncem tedna adaptirala za bančne prostore. V ponedeljek je začela v teh prostorih poslovati. Stanovanjski urad pa je dal včeraj popoldne po svojem organu zapreti te prostore, ker so bili ti prostori zasedeni v javni prid in ni banka podala nikake izjave glede zidave stanovanjske hiše. Zadeva je bila še tekom popoldneva od vodstva in zastopnikov banke urejena na stanovanjskem uradu. Banka je podala gotove garancije z zidavo hiše.

— **Deputacija kavarniških podjetnikov iz Slovenije** se je oglasila včeraj dopoldne pri predsedniku deželne vlade g. dr. Baltiču s prošnjo, da bi se podaljšala policijska ura za kavarne do 1. ponoči. Deputacijo, v kateri so bili zastopniki kavarnarji iz Maribora g. Valjak, iz Ptujja g. Janko Vučak, iz Celja g. Vivoda, iz Ljubljane g. Fran Krapež je predstavil predsedniku dež. vlade g. Kavčič, predsednik gostilničarske zadruge za Slovenijo. Predsednik deželne vlade je obljubil, da bo po možnosti ugodil želji kavarniških podjetnikov.

— **Ponarejanje jugoslovenskih potnih listov.** Iz Gradca nam poročajo: Tu so aretirali trgovskega nastavljenca Schmideka in njegovo ljubico Ano Trantmann, ki sta ponarejala jugoslovenske potne liste. Aretirali so tudi 24letnega brezposelnega Ivana Kellerja, ki se je izdajal za jugoslovenskega oficirja

ter je zapleten v afero ponarejanja potnih listov. Tukajšnje policieravnateljstvo je bilo obveščeno, da ponareja potne liste tudi trgovski nastavljenec Ivan Kaufmann, pri katerem so dobili 12 ponarejenih potnih listov. Kaufmanna so izročili deželnemu sodišču.

— **Madžarsko — klerikalno hujskanje v Prekmurju.** Iz Murske Sobotice poročajo, da se je pričelo tam zopet tajno hujskanje pod vodstvom madžarskega kaplana Krautza. Večina madžarskih duhovnikov prejema navodila za gonjo proti nam od svojega škofa v Sombotelju, ki je znan pristaša bivšega cesarja Karla. Vsled vedno večje prevzetnosti madžarskih klerikalcev je skrajni čas, da naša vlada uredi cerkveno vprašanje v Prekmurju.

— **Posledice grehov bivšega klerikalnega komisarja.** Mariborsko tržno nadzornišvo izvaja pod sedanjim vladnim komisarjem strogo kontrolo, ki je pokazala posledice grehov bivšega klerikalnega komisarja dr. Leskovarja, ki se ni upal zameriti kmetom, katerim je dopustil, da so določili sami cene živežu na trgu. Mleko, ki stane že do 10 K liter, vsebuje 60—70% vode. Svarila in stroge kazni so v tem oziru dosegle že mnogo uspeha.

— **Mariborske novice.** Te dni se je pričelo s popravljanjem najbolj zane-marjenih ulic. Popravili se bodo tudi tlaki. Zadolžena mestna občina se trudi pod sedanjim komisarjem, da popravi kolikor mogoče medvojno škodo. — Po mestu se potika precej izpriznjen mladine, ki je brez vsakega dela in nadzorstva. Ti nepridipravi berajo in kradejo kakor srake. — V četrtek zjutraj je padla v mariborski okolici prva letošnja slana, ki pa ni povzročila posebne škode. — Mariborski nemški trgovci in obrtniki izobešajo oziroma naročujejo reklamne napise v taki slovenščini, da bi moral magistrat takoj zahtevati odstranitev napisov, ki zasmehujejo naš lep jezik.

— **Jugoslawischer Lloyd, Belgrad** — se imenuje novo podjetje, ki je kupilo Križev dvor v Mariboru. Med mariborskimi Slovenci vlada vsled tega napisa veliko ogorčenje. S podjetjem, ki naj bi bilo čisto jugoslovensko, je pridobil Maribor le na židih in nemških komunistih. Veliko ogorčenje je tudi med strankami, katerim je novo podjetje odpovedalo stanovanja, namesto da bi sežidalo stanovanjsko hišo za svoje delojemalce.

— **Velika tatvina v Dalmatinovi ulici.** V Bambergovi hiši v Dalmatinovi ulici št. 10. stanujeta kot hišnika zakonska Avbelj v suterenu. Hčerka gđ. Albinca Avbelj je kot blagajničarka nameščena pri operi. Ona vodi dnevno blagajno. Denar pa nosi ne po svoji krivdi navadno vedno domov v torbici. V sredo 20. t. m. zvečer je prinesla domov torbico z 80.000 K gotovine. Spravila je denar v omaro. Vsa družina, to je roditelji in hčerka, je ob 7. zvečer omenjenega dne odšla od doma v operno gledališče, hčerka k blagajni, starši pa v opero, kjer so zaposleni pri garderobi. Stanovanje je bilo zaklenjeno. Ko se je družina Avbelj ob 11. ponoči vračala po predstavi domov, je mati pri vstopu skozi kuhinjska vrata takoj opazila, da je izginila z vrat moška pelerina. Zaskrbljena je, da je nekdo moral v njih odsotnosti v stanovanje vломiti. Stopili so k omari in opazili, da je iz torbice izginilo v kuverti shranjenih 80.000 k. Družina Avbelj je takoj odhitela na glavno policijsko stražnico in tatvino ob pol 12. ponoči prijavila. Na lice mesta so precej odšli detektivji, ki so ugotovili vse dejanski stan. Obenem je policijsko ravnateljstvo obvestilo telefoničnim putem vse važnejše varnostne postojanke, tako Zagreb, Maribor in druga obmejna mesta. Po vsem dejanskem položaju je sklepiti, da je bil drzen tat dober poznavalec lokalnih razmer.

— **Smrtna nesreča.** Ko se je posestnik Ambrož Škerjanc vozil s svahte v Križah pri Trzinu proti svojem domu v Senčici, se mu je koleselj tik pred vasio prevrnil v občestni jarek. Vseled česar je dobil težke notranje poškodbe in je na mestu obležal nezvesten. Drugi dan je umrl. Vzrok nesreči je neznan.

— **Požar v Dev. Mariji v Polju.** V torek 19. t. m. okoli 8. zvečer je začela goriti senena šupa Ivana Ambrožiča, posestnika v Dev. Mar. v Polju. Požar je v kratkem času uničil seno in šupo. Škoda znaša 20.000 K. Kot požiga sumljiv je bil aretirani neki 29letni mesar, ki je malo prej Ambrožiču grozil, da mu »posveti«.

— **Požar. Na Tatincu pri Kranju** je požar uničil leseno koč Matiji Zaplotniku, ki ima 13.000 K škode. Sumljivo, da so požar povzročili domači otroci, ki so istega dne ostali sami doma in se najraje igrali z žveplenkami.

— **Požarna škoda v Soteski.** Pred dnevi je posebna komisija cenila požarno škodo v Soteski v bohinjski kotlini. Škoda na uničenih lesnih zalozah znaša 2.000.000 K, na žagi, kjer so uničeni vsi stroji, pa 1.500.000 K. Zavarovalnice so lastnikom priznale vso zavarovalnino v znesku 340.000 K.

— **Policijska odglasitev mrtvih.** Policijskemu ravnateljstvu je treba oglasiti tudi mrtve osebe. Policija je sodišču ovdela več strank, ki umrlih svojev niso oglasili.

— **Sale veselih pomočnikov.** V Lateranovem drevoredu so ponoči zahtevali veseli pomočniki, »stare bajte«, da jim mora lastnik zavrteti yrtlijak. Ta se je brnil. Zavrteli so ga

sami. Sedaj trdi lastnik Vušata, da ima 2000 K škode. Pred sodiščem bodo razpravljali o škodi.

— **Ah, ta »nogomet«!** »Nogomet« je postal ljubljancem zelo priljubljen šport. Mladina meče žoge po vseh kotih in krajih, po livadah in igriščih, po cestah in ulicah. Trnovčan France Sarc na Cesti na Loko pa ni prijatelj »nogometu« in se je pritožil, da so mu nogometniki napravili v Trnovnem na vrtu, na nivi solate in kolerabe znatno škodo. Pritožba pride pred sodišče.

— **Velika tatvina perila na Ježici.** Orožniki so aretirali in izročili sodišču zakonska Kralj na Ježici, ki sta osumljena zelo številnih tatvin perila. V ponedeljek so orožniki napravili na domu Kralja hišno preiskavo, ki je prinesla na dan mnogo zanimivosti. V podstrešju so našli dva popolnoma zabita, 70 litrov držeča sodčka, v katerih je bilo natrpano razno fino perilo. Celokupno je bilo za 40.000 K perila pokradenega.

— **Pretep na zabavi.** Socialno demokratsko društvo »Svoboda« v Celju je priredilo v nedeljo zabavo v hotelu Union. Ob koncu zabave je prišlo med udeleženci do pretepa. Hotelir Martinović je hotel pomirjevalno vplivati, a je slabo naletel. Tovarniški delavec Lampret ga je s svinčnim batom udaril po glavi in mu prebil kost na čelu. Martinović je bil težko poškodovan in je bil ves dan v nezavesti. Lampreta so zaprli.

Najnovejša poročila.

TIMEO DANAOS...

— **d Beograd, 21. aprila.** Italijanska komisija za sklepanje trgovinske pogodbe je predložila naši vladi načrt dela. Po načrtu naj bi imeli državi v trgovini največjo svobodo glede izvoza in uvoza.

TIROLSKI NEMCI IN VOLITVE V RIMSKI PARLAMENT.

— **d Milan, 21. aprila.** Kakor poroča »Piccolo«, se bosta v pokrajini Alto Adige postavili dve volilni listi, ena socialistična in ena, ki protestira proti aneksiji. Nemška zveza je postavila štiri kandidata in je izdala razglas proti miru, ki ki je raztrgal Tirolsko ter pozivlje volilce, naj oddajo glasovnice s planinko, simbolom nemškega značaja teh krajev.

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Petek, 22. aprila: Borba. Red B. Sobota, 23. aprila: Gospodična Julija. Don Pietro Caruso. Red A. Nedelja, 24. aprila: Bobrov kožuh. Po znanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 25. aprila: Borba. Red D. Torek, 26. aprila: Zaprt.

Opera.

Petek, 22. aprila: Carmen. Red D. Sobota, 23. aprila: Ruski umetniški večer. Red E. Nedelja, 24. aprila: Carmen. Red B. Ponedeljek, 25. aprila: Zaprt.

— **Za razvoj naše gledališke umetnosti.** Proračun za ministrstvo prosvete je urejen definitivno. Krediti za gledališča so se reducirali na skupno vsoto 13 milijonov dinarjev. Dohodki bodo znašali 6 milijonov dinarjev. Razen rednih dohodkov bodo pa tudi še posebni izredni krediti, katerim se bo višina določila naknadno. Krediti se bodo razdeljevali posameznim gledališčem po stvarni potrebi. Vsekakor bo dobilo beografsko gledališče največji del, ker je v vojni pretrpelo mnogo škode. Uprava narodnega gledališča namerava ustanoviti igralsko šolo, potem pa razširiti operno šolo, ki bo ostala toliko časa, dokler se s posebnim kreditom ne omogoči zgraditev stalnega konservatorija. Predvideva se tudi ustanovitev novih stalnih gledališč v Splitu, Sarajevu, eventualno v Subotici ali Vrhu. Za Sarajevo je določena vsota enega milijona kron. Iz te vsote se je že nakupila garderoba nekega monakovskega gledališča. Subvencije 50.000 dinarjev za potujoča gledališča ostane neizpremenjena.

— **Na pragu evropske umetnosti.** Umetnostno - zgodovinsko društvo priredi v soboto dne 23. t. m. ob 18. uri prvo predavanje s skopičnimi slikami pod gornjim naslovom v fizikalni dvorani državnega učiteljskega. Predava doc. dr. Vojoslav Moč. Vstopnina za člane 2 K, za nečlane 4 K.

— **Pevski zbor »Glasbene Matice«.** Pevska vaja za ženski zbor dana s petek ob 4.7. za b a s e ob 4.8, za tenorje ob 4.9. zvečer. V soboto ob pol 8. moška, ob 8. skupna vaja.

— **Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«.** V nedeljo dopoldne ob pol 11. odhoda seja. V ponedeljek zvečer ob pol 8. sestanek vsega zbora. Dnevni red: Kritika o psmadanskem koncertu. Po sestanku pevska vaja. Vsi! k — **Gostovanje moskovskega Umet. »Nene Freie Presse«** piše o umetniških niškega gledališča na Dunaju. V Stadttheatru na Dunaju gostuje ruska umet. družba, ki je bila nedavno v Ljubljani. Z navdušenjem. »Da, morda je bila hvalježnost to pot še večja in izrazitejša (kakor pred 15 leti)«, piše kritik R. A., »ker danes Rusijo dosti bolje razumemo, čeprav ne znamo ruščine. Rusija, uboga, mučena, pa je oni pravi genij te ruske družbe, ki je odigrala skoko-

— **Huda slana je padla danes** zjutraj ter pobelila polja in travnike. Česnje, češnje in hruške, stoječe že v polnem cvetju. So bržčas popolnoma čene; jabolkom se menda ni zgodila posebna škoda. K sreči je bila zjutraj megla; žal, da je izginila prehitro, ker že pred 9. je sijalo sonce ter imamo danes po daljšem času zopet najlepši dan.

— **Državna posredovalnica** za delo, dela iščejo: pisarniške moči, krojači, šivilje, čevljarji, mizarji, kolarji, natakari, natakarične dnuarji dnuarice, trgovski sodrudniki, sodrudnice, kovinarji, strojniki, kurjači, zidarski polirji bolniške strežnice, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: opekari, hlapeci, dekile, zidarji, mizarji, vinarji, slikarji, pleskarji, stolari, podnatakarične, servisarice, pečarski pomočniki, kuharice za restavracije in kavarno, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

— **Zahvala.** Služatelj IV. semestra kr. veterinarske visoke šole v Zagrebu se ob priliki svojega odhoda na Dunaj radi nadaljevanja študij najopoleje zahvaljuje predsedniku deželne vlade za Slovenijo dr. Baltiču. Ljubljanski kreditni banki. Jadranski banki ter vsem c. darovalcem in zavedom, ki so nam šli na roko v denarnih stiskah ter na ta način omogočili odhod na Dunaj. — Odbor: Ibrahim Krupić, stud. med. vet. Zvonimir Blažić, stud. med. vet. Ivan Ladavac, stud. vet.

PRAGA IN FRANCOSKI KAPITAL.

— **Praga, 22. aprila.** Mestna občina je sklenila, da odda plinarno in električno centralo v najem francoskemu kapitalu.

PROTI PODALJŠANJU DELOVNEGA ČASA.

— **d Ženeva, 21. aprila.** Kongres transportnih delavcev je sprejel po Bevinu predlagano resolucijo glede osemurnega delavnika in po švedski zvezi predlagano resolucijo, v kateri se pozivljejo delavci vseh dežel, naj se upro poizkusu kapitalistov, da bi se podaljšal delavni čas ali da bi se delavci brez nujnega vzroka uporabljali za nadurno delo. Kongres obvezuje mednarodno zvezo transportnih delavcev, naj podpira sodruge vseh dežel, ki se še bore za osemurni delavnik.

vito melanholiske dogodke v »Treh sestrah« A. Čehova. Publika je sprejela otvoritveno predstavo z viharinimi ovacijami. Bil je visok užitek... In kritik hvali go. Čehovo, gg. Križanovsko, Germanovo, Pavlova, Kačalova in Grečevu z najvišjim priznanjem. Ljubljana teh umetnikov ne pozabi kmalu.

Sokolstvo.

— **Dramatični odsek sokolskega društva** Viš vprizori v nedeljo dne 24. aprila t. l. ob 8. zvečer v Sokolskem domu na Viču izvirno slovensko noviteto dr. Ivana Laha: »Noč na Hmeljniku«, zgodovinsko igro v treh dejanjih.

Dopisi.

— **Iz St. Vida pri Ljubljani.** Se leta 1919. smo tuk. občani zahtevali, naj se poleg občinskih računov pregleda še šolske račune. Kakšen je bil rezultat revizije občinskih računov, nam še danes ni povsem jasno. Pa to bo že uredil novi občinski odbor. Da se pa šolski račun kljub neštevilnim zahtevam in prošnjam niso pregledali, je bilo za časa Brojčevega in Verstovškovega paševanja tudi razumljivo. Vrana vrani se ni izključevalo nič. Toda danes mora biti drugače! Klerikalci se pregleda računov silno boje, ker vedo, da so se vršile silne nerednosti, katere je treba občanom saj do volitev še prikrivati, sicer bodo izgubili še tisto pečico pristašev, kolikor jim jih je ostalo. Kajti res je, da je znašal proračun za zidanje nove šole v letu 1910 K 200.000. A ta proračun je bil prekoračen za celih 160.000 K, kar pa za tedanje čase ni nikaka malenkost. Kako se je gospodarilo, tega ne ve nihče. Znano je le, da se je ravno tiste čase po St. Vidu vse vprek prezidavalo in popravljalo. Na čigave stroške? To je za sedaj še uganka. Šolskih računov pa razen sedanjega, vodje in še dveh mogotcev, ni videl doslej nih eden davkoplačevalec občine St. Vid ali Zg. Siska. Ker se je ukrenilo zopet korake, da se račun končno vendar enkrat pregledajo, pozivljamo in prosimo merodajne oblasti, naj pregledovanje pospešijo, da se kmalu prične pred volitvami. Kajti krivice, ki so tolike nerednosti povzročile, se mora naistojteže kaznovati. Povrniti morajo občini storjeno krivico in škodo do zadnjega vinarja. Poleg tega pa se jim mora odvzeti že za bližajoče se volitve tako aktivna, kakor pasivna pravica! Volilci morajo še pred volitvami spoznati njih poštenje, da jim pri volitvah ne poidejo še enkrat na »lmo«.

Tudi lastniška zadeva župnišča je sila — sila zamotana! Staro župnišče so zamenjali za stavbni prostor, katerega so prodali, a denar vtaknili v vojno posojilo. Tako sedaj ni ne »farvoža«, niti sveča. Novo župnišče pri Kraljiču pa je itak baje osebna last Zabreta, ki namerava za svojega naslednika pripraviti župnišče v omenjenem šolskem poslopiju. Pa upalmo, da dela račun brez krmarja! Da se reši ves zamotan položaj ho treba pridne, a energične in stroge roke, ker gotovo bodo hoteli biti pri vsem in vsi popolnoma ne dolžni!

